

shifting
economy .brussels

ENSEMBLE, VERS L'ÉCONOMIE DE DEMAIN
SAMEN OP WEG NAAR DE ECONOMIE VAN MORGEN

Samenvatting van de Gewestelijke Strategie voor Economische Transitie 2022 - 2030

INLEIDING

1. De context: waarom de economische transitie?

We kunnen tegenwoordig niet meer om de economische transitie heen. Klimaatverandering, werkloosheid en groeiende sociale ongelijkheid, kwetsbare bevoorradingketens en afhankelijkheid van grondstoffen zijn grote uitdagingen voor het Brussels Gewest, voor België en voor Europa. Het antwoord op die vele uitdagingen kan alleen maar systemisch zijn: het economische, sociale, ecologische en werkgelegenheidsbeleid moeten samenkomen. De transitie naar koolstofarme, circulaire modellen met behoud van natuurlijk en menselijk kapitaal is niet alleen een noodzaak, maar biedt ook een overvloed aan economische kansen, die ondernemingen moeten grijpen.

Ecologische en sociale noodzaak

Het klimaat raakt ontregeld en elke dag die voorbijgaat toont de noodzaak aan om in actie te komen, iets waar alle IPCC-rapporten systematisch op wijzen. De drastische vermindering van de uitstoot van broeikasgassen is echter niet langer een utopie: **in 2050 zal koolstofneutraliteit de norm zijn**. De Europese Unie heeft zich daartoe verbonden in het kader van het akkoord van Parijs over het klimaat. Alle sectoren van de economie proberen al om hun koolstofbalans en hun blootstelling aan het klimaatrisico te beperken.

Vanuit sociaal oogpunt blijft het aantal burgers dat uitgesloten wordt toenemen. **De groeiende onzekerheid verzwakt de sociale band** en erodeert het 'samenleven'. In die context is het van cruciaal belang om ons in te zetten voor de ontwikkeling van een inclusiever Gewest, dat voorziet in kwaliteitsvolle werkgelegenheid voor de Brusselaars en waarin iedereen een plaats heeft.

Internationaal referentiekader

De economische transitie is een mondiaal vraagstuk dat ook op lokaal niveau speelt. Daarom is het Brussels Gewest uitgerust met een strategie die de **duurzaamontwikkelingsdoelstellingen** van de VN op gewestelijk niveau vertaalt: '*Shifting Economy*' of de gewestelijke strategie voor economische transitie. De duurzaamontwikkelingsdoelstellingen van de VN zetten de koers uit voor 2030 op economisch, sociaal en milieugebied.

Op Europees niveau is het referentiekader de **Green Deal** die de Europese Commissie eind 2019 presenteerde. Die heeft tot doel de Europese economie duurzaam te maken door klimaat- en milieu-uitdagingen om te zetten in kansen op alle beleidsterreinen en te zorgen voor een 'rechtvaardige en inclusieve' transitie voor iedereen. Het doel is om de Europese economie tegen 2050 koolstofneutraal te maken.

Daartoe bepaalt het classificatiesysteem van de Europese '**groene taxonomie**' de criteria voor de toekenning van overheidssteun bij het kanaliseren van investeringen naar economische activiteiten die als 'groen' worden beschouwd of bijdragen tot duurzaamheidsdoelstellingen. Die taxonomie vormt ook een van de referentiekaders van *Shifting Economy*.

Binnenlandse politieke ambitie

De economische transitie is overigens **een van de pijlers van het Regeerakkoord** van de legislatuur 2019-2024. Door zijn economisch beleid af te stemmen op de klimatologische, ecologische en sociale doelstellingen, stelt het Gewest de economische transitie centraal in zijn Go4Brussels-strategie, die werd goedgekeurd op de sociale top van januari 2020.

Daartoe heeft het Gewest uitdrukkelijk het principe aanvaard om geleidelijk aan enkel nog overheidssteun toe te kennen aan ondernemingen die vanuit sociaal en/of ecologisch oogpunt voorbeeldig zijn.

Er zijn tal van potentiële voordelen voor de Brusselse ondernemingen: verwerving van nieuwe markten, kostenreductie, differentiatie tegenover de concurrentie, technische en sociale innovatie, positieve maatschappelijke impact, participatief bestuur, enz. Dankzij die verschillende concurrentievoordelen kunnen we Brussel op de kaart van de buitenlandse markten zetten. Dat stimuleert op zijn beurt de uitrol van buitenlandse investeringen in de hoofdstad. Denk maar aan de 'Passief 2015'-ambitie¹, waarmee de Brusselse bouwsector zich gunstig kon positioneren op de internationale markten.

Situatie in het Brussels Gewest

Het is in stedelijke gebieden dat een nieuw ontwikkelingsmodel tot stand moet komen, want meer dan de helft van de wereldbevolking woont in de stad. Een dergelijke koerswijziging, op de schaal van een stedelijke gemeenschap, is dus van strategisch belang. Want het is ook in de steden dat de grootste moeilijkheden uitvergroot worden. Het Brussels Gewest bijvoorbeeld is een paradox: enerzijds is het **het grootste economische centrum van België** en vertegenwoordigt het een belangrijke voorraad aan beschikbare arbeidskrachten. Anderzijds is het het Gewest met het hoogste armoedepercentage van het land.

De toegang tot basisproducten en -diensten is er immers nog niet algemeen genoeg verspreid want ongelijk verdeeld over de bevolking. **Bijna een derde van de Brusselaars loopt het risico in armoede te belanden** en het werkloosheidspercentage bedraagt 13% terwijl het Gewest de hoogste inkomens per inwoner van het land heeft. Het aanbod van goederen en diensten moet lokaal inspelen op de vitale functies van het grondgebied en de fundamentele behoeften van burgers en gebruikers/consumenten, om de regio veerkrachtig te maken.

Steden zijn een plek van uitdagingen en opportuniteiten, want vooral binnen dit stedelijk weefsel ontstaan innovaties. Hier is een voorbeeldrol weggelegd voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, dat **in Europa een van de regionale koplopers in innovatie** is. Het gewest heeft een zeer uitgebreid netwerk van onderzoekscentra, ondernemingen en universiteiten met een groot aantal onderzoekers en promovendi die wereldwijd erkend worden voor hun expertise.

2. Shifting Economy

Definitie

De Strategie voor Economische Transitie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest of *Shifting Economy.Brussels* wordt gedefinieerd als "de **geleidelijke transformatie** van de Brusselse economische activiteiten om **bij te dragen aan** lokale en wereldwijde **sociale en ecologische uitdagingen**, evenals het **creëren en behouden van kwaliteitsvolle jobs** voor de Brusselaars".

Shifting Economy biedt zo een referentiekader dat economische dynamiek in verband brengt met sociale rechtvaardigheid en de bescherming van het milieu, en het stimuleert daarbij de ontplooiing van de burgers. Met deze geïntegreerde aanpak blijft de Brusselse economie binnen de grenzen die het kwetsbare evenwicht van onze planeet niet langer verstoren.

¹In 2015 was het Gewest er wereldwijd als eerste bij om de passiefnorm te verplichten in nieuwe constructies, wat leidde tot een sterke toename van het aantal passieve gebouwen en ingrijpende lage-energie-renovaties.

Doelgroep

De strategie richt zich op “**elke entiteit, ongeacht haar rechtsvorm, die een economische activiteit uitoefent**”. Met name entiteiten die op individuele of familiale basis een ambachtelijke activiteit of andere activiteiten uitoefenen, personenvennootschappen of verenigingen die regelmatig een economische activiteit uitoefenen, worden als zodanig beschouwd. Deze definitie omvat alle economische actoren, zoals starters, zelfstandigen, verenigingen zonder winstoogmerk (vzw's), zko's, kmo's en grote ondernemingen.

Drie grote beginselen

De grootste uitdaging is om de economische instrumenten aan te passen aan de behoeften van de economische transitie, enerzijds door de ‘early adopters’ te ondersteunen in hun voorbeeldprojecten en anderzijds door zoveel mogelijk ondernemingen te stimuleren om de weg van de economische transitie in te slaan.

Shifting Economy zal dan ook **een reeks bestaande plannen aanpassen om ze samenhangender te maken**, zoals het Gewestelijk Programma voor Circulaire Economie (GPCE), het industrieel plan (nu Productive Brussels), het Next Tech-plan (om de oprichting van digitale ondernemingen te stimuleren), en de Small Business Act.

Het Brussels Gewest zal de economische ondersteuning (begeleiding, financiering, huisvesting, overheidsopdrachten, enz.) dus heroriënteren, zodat de economische activiteit opnieuw territoriaal wordt verankerd, het milieu respecteert en een maatschappelijk doel heeft. Om de economische actoren de kans te geven zich aan te passen aan dat nieuwe kader **zal de overheidssteun tegen 2030 geleidelijk aan uitsluitend toegespitst worden op ondernemingen in economische transitie**, dus ondernemingen die een voorbeeldrol vervullen op ecologisch en sociaal vlak. Ondernemingen in transitie kunnen vanaf 2024 dus een verhoging van de economische steun krijgen. Het uiteindelijke doel is een volledig koolstofvrije economie tegen 2050.

Het beoogde doel is ecologische en sociale voorbeeldigheid. Die kenmerkt ondernemingen met doelstellingen die verder gaan dan financiële doelstellingen. Concreet betekent dat de economie niet alleen focust op de inkomsten van bedrijven maar ook op het welzijn van alle betrokkenen (werknemers, klanten, leveranciers, omwonenden, enz.) en respect voor de planeet. Economische waarde creëren blijft met andere woorden een doelstelling maar de economie moet ook sterk bijdragen aan ecologische en sociale doelstellingen. Om aan de voorbeeldigheidscriteria te voldoen volstaat het voor een onderneming om een positieve bijdrage aan het milieu en/of op sociaal vlak aan te tonen zonder daarbij schade toe te brengen aan het andere aspect.

Governance

De strategie *Shifting Economy* wordt aangestuurd door **4 administraties** (Leefmilieu Brussel, Brussel Economie en Werkgelegenheid, Hub.brussels, Innoviris), in samenwerking met andere publieke actoren die onmisbaar zijn voor de uitvoering, zoals finance&invest.brussels, Citydev, de Haven van Brussel, Brussel Mobiliteit, Perspective.brussels, Net Brussel, Actiris, view.brussels, de gemeenten ...

Shifting Economy is van plan om van 2022 tot 2030 in eerste instantie **224 maatregelen** uit te rollen die geïdentificeerd worden aan de hand van een acroniem dat verwijst naar het domein van de overheidsmaatregel (bv. ‘ACCOMP’ voor ‘accompagnement’ of begeleiding enz.) en waarbij een nummer hoort. Het doet dat via **7 economische hefboomen en instrumenten**:

- Ontwikkeling van een gunstig ecosysteem voor ondernemerschap
- Financiering voor ondernemingen
- Begeleiding voor ondernemingen
- Huisvesting voor ondernemingen
- Overheidsopdrachten
- Beleid ter ondersteuning van Onderzoek, Ontwikkeling & Innovatie
- Ondersteuning voor sociaal en democratisch ondernemerschap

Deze maatregelen bouwen ook verder op **4 transversale beleidslijnen**:

- Toegang tot afvalstromen, lokale productie en logistiek
- Handel
- Internationale handel
- Digitalisering

En ze focussen op **6 prioritaire sectoren**:

- Voeding (Good Food)
- Hulpbronnen en afval (HABP)
- Bouw (Renolution)
- Culturele en creatieve industrie
- Mobiliteit (Good Move)
- Gezondheid

GEWESTELIJKE STRATEGIE VOOR ECONOMISCHE TRANSITIE

Secrétaire d'État Barbara Trachte
en charge de la Transition économique
et recherche scientifique

Ministre Alain Maron
en charge de la Transition climatique,
de l'Environnement, de l'énergie
et de la Démocratie participative

COÖRDINATIE

STAKEHOLDERS

**Strategisch
Brupartners**

Algemeen
Kabinetten Trachte & Maron
LB – BEW – HUB – Innoviris

**Strategische Economische
Raad**
AD en Adjunct AD

4 TRANSVERSALE ACTIES

Toegang tot afvalstromen

Handel

Digitalisering

Internationale handel

7 ECONOMISCHE INSTRUMENTEN

Gunstig
ecosysteem voor
ondernemerschap

Financiering

Begeleiding

Huisvesting voor
ondernemingen

Duurzame
en innovatieve
overheids-
opdrachten

Innovatie-
trajecten

Bevordering
van sociaal en
democratisch
ondernemerschap

SECTORALE FOCUS EN COÖRDINATIE TUSSEN PLANNEN

Gezondheid

Culturele en
Creatieve Industrie

Mobiliteit
(Good Move)

Bouw
(Renolution)

Hulpbronnen-
en Afvalbeheer
(HABP)

Duurzame voeding
(Good Food)

ECONOMISCHE INSTRUMENTEN

1. Ontwikkeling van een gunstig ecosysteem voor ondernemerschap

Om de doelstellingen van *Shifting Economy* en de Strategie Go4Brussels 2030 te bereiken, ligt de prioriteit bij het creëren van een gunstig klimaat voor ondernemerschap en in het bijzonder voor ondernemerschap met een positieve sociale en ecologische impact, in alle fasen van het bestaan van een onderneming (oprichting, stabilisatie, transmissie, transitie naar voorbeeldige economische modellen, ondernemingen in moeilijkheden) en ongeacht het model. Daartoe zal het Gewest kmo's een betere toegang geven tot financiering (kapitaal, leningen en garanties), het ondernemerschap van jongeren, vrouwen en sociaaleconomisch achtergestelde Brusselaars ondersteunen, een ondernemingsgerichte administratie (vereenvoudiging, vergunningen en toegang tot overheidsopdrachten voor kmo's) ontwikkelen en ondernemingen helpen om opportuniteiten op het vlak van digitale technieken, innovatie, internationalisering en de circulaire economie te benutten.

2. Financiering

Shifting Economy maakt het mogelijk om de gewestelijke financiële instrumenten aan te vullen, aan te passen en te heroriënteren om alle economische actoren voor te bereiden op en te helpen bij de transitie. Deze instrumenten vertegenwoordigen momenteel een jaarlijks budget van ongeveer 200 miljoen euro en ondersteunen jaarlijks ongeveer 7.000 ondernemingen. Daarnaast zal het Gewest de financierings-, begeleidings- en huisvestingsinstrumenten die de private sector reeds ter beschikking stelt vervolledigen zodat alle economische actoren zich kunnen inzetten voor de economische transitie. Het is de bedoeling dat de financieringsinstrumenten voor ondernemingen waarover het Gewest beschikt, het privé-aanbod kunnen aantrekken of aanvullen, met name door in te grijpen op thema's en hefboomen waarvoor de privéfinanciering nog niet of onvoldoende ingrijpt.

3. Begeleiding

De bewustmakings- en informatiestrategie moet ondernemingen stimuleren om zich in te zetten voor milieubeheer, de verandering van economisch model en/of de toepassing van beginselen van participatief bestuur, en om daarbij telkens de werkgelegenheid van de Brusselaars te bevorderen. Het huidige begeleidingsaanbod dient uitgebreid te worden om alle stappen van de levenscyclus van ondernemingen te bestrijken. Tegelijkertijd zal het nodig zijn om de opkomst van bestaande spelers te waarborgen om de doelstellingen van de transitie te halen, en dan met name de voorbeeldpraktijken. Hub.brussels zal begeleidingstrajecten en e-learnings rond economische transitie uitwerken. Dat gebeurt in samenwerking met andere overheidsinstanties en als aanvulling op hun acties.

4. Huisvesting voor ondernemingen

Het wordt voor een ondernemer of een onderneming steeds moeilijker om een plaats of een site te vinden om zijn of haar economische activiteit te ontwikkelen. Naast het feit dat Brussel een bijzonder dichtbevolkt gewest is, zijn vooral economische en productieve activiteiten onderhevig aan de druk op de grond en de prijzen, die de toegankelijkheid van grond voor economische actoren belemmert. Dit onthaal van ondernemingen wordt geformaliseerd door de

terbeschikkingstelling van terreinen, de verhuur van gebouwen of huisvesting door gewestelijke publieke verhuurders. Via hun nieuwe beheerscontracten 2021-2025 hebben Citydev.brussels en de Haven zich ertoe verbonden om in de eerste plaats ondernemingen te ondersteunen die deel uitmaken van of zich inzetten voor een economisch transitieproces, en dan met name koolstofvrije, circulaire en regeneratieve economische modellen die lokaal economisch weefsel creëren en die bijdragen aan het creëren van kwaliteitsvolle, moeilijk verplaatsbare jobs voor de Brusselaars.

5. Innovatieve, duurzame en pro-kmo-overheidsopdrachten

In die nieuwe context van de algemene transformatie van de gewestelijke economie moet de overheid het goede voorbeeld geven. Overheidsopdrachten (13% van de Brusselse economie) worden dan ook duurzaam, innovatief en zullen kmo's stimuleren. Ze stimuleren de ontwikkeling van economische activiteiten die het milieu respecteren, op de lange termijn gericht zijn en kwaliteitsvolle jobs creëren in Brussel. Ze bevatten sociale, ecologische en ethische clausules en zijn afgestemd op het plaatselijke economische weefsel, met name door de dialoog die aan overheidsopdrachten voorafgaat te bevorderen. De overheidsinkopers van het Gewest kunnen een beroep doen op een transversale expertise en beschikken met name over instrumenten om de kosten voor de volledige levenscyclus te analyseren. Er zullen aankoopcentrales voor gezamenlijke inkoop opgezet worden.

6. OOI en innovatietrajecten

Onderzoek, ontwikkeling en innovatie (OOI) zijn de drijvende krachten achter economische welvaart. Ze stimuleren de creativiteit en het concurrentievermogen van ondernemingen, maar maken het ook mogelijk om innovatieve oplossingen te ontwikkelen die de grote uitdagingen van morgen aanpakken en het welzijn van burgers verbeteren. Het Gewest zal de innovatie-inspanningen oriënteren op de strategische uitdagingen van de economische transitie en de prioritaire thema's voor het Gewest, namelijk de circulaire economie en nieuwe duurzame economische modellen, de sociale en solidaire transitie, sociale innovatie en digitalisering. Op die manier ontwikkelt Innoviris rond die thema's 'innovatietrajecten' die op elk moment toegankelijk zijn, afhankelijk van de voortgangsfase waarin de projecten zich bevinden, en het zal tegelijk waken over de constante afstemming tussen financiering en begeleiding.

7. Promotie van sociaal en democratisch ondernemerschap

Sociaal en democratisch ondernemerschap (SDO) is een economisch model dat deel uitmaakt van de economische transitie, d.w.z. de geleidelijke transformatie van economische activiteiten om bij te dragen aan mondiale sociale en ecologische uitdagingen. In Brussel waren in 2018 bijna 5.000 organisaties van de sociale economie goed voor 12% van de werkgelegenheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, maar meer dan 20% van de netto jobcreatie in België. Sociale ondernemers in Brussel ondernemen in uiteenlopende activiteitendomeinen die voorzien in de behoeften van het grondgebied en zijn inwoners: voedsel, mobiliteit, ambachten, sociaal-juridisch, digitaal, ... Het Gewest geeft die ondernemingen zichtbaarheid om de vraag naar goederen en diensten uit sociale en democratische ondernemingen te stimuleren en bevordert het aanbod via de bestending van de bestaande bedrijven, het opzetten, de upscaling, en de overdracht van sociale innovaties.

TRANSVERSAAL BELEID

1. Toegang tot afvalstromen, lokale productie en logistiek

Net als de meeste Europese steden kent Brussel sinds de jaren 70 een duidelijke daling van de productieve activiteiten in de stad. Alleen al tussen 2000 en 2018 daalden de oppervlakken voor productieve activiteiten in de stad (in brede zin) met 16% (van 791 naar 685 ha). Het is voor de economische transitie van het Gewest cruciaal om de instandhouding en ontwikkeling van productieve activiteiten in de stad te waarborgen. Het Gewest zal de wettelijke en reglementaire kaders voor de fiscale, financiële, stedenbouwkundige en milieuaspecten van de Brusselse stadsproductie aanpassen om deze te behouden, te ondersteunen en te stimuleren.

Om de rechtstreekse en onrechtstreekse milieueffecten te verminderen en de productiviteit van ondernemingen te versterken, is het belangrijk dat economische actoren grondstoffen met een hoge milieukwaliteit selecteren. Het is dus noodzakelijk de toegang tot primaire en secundaire duurzame hulpbronnen voor productieactiviteiten te vergemakkelijken. Meer gebruik van duurzame hulpbronnen in productieactiviteiten vereist een afstemming van vraag en aanbod. Het gaat specifiek om het ondersteunen van het ecosysteem zodat het aanbod beschikbaar en toegankelijk is via hergebruik, het sorteren van materialen aan de bron, en nieuwe sectoren voor remanufacturing, upcycling en recycling.

Ten slotte is het logistieke aspect cruciaal in de transitie van de Brusselse economie: logistieke infrastructuur, goederenmobiliteit, distributie, (tussentijdse) opslag, warehousing, verpakking, enz. De implementatie van een intelligent logistiek ecosysteem dat de ontwikkeling van lokale productie, toegang tot hulpbronnen en de bevoorrading van de handelszaken van het Gewest mogelijk maakt is een van de prioriteiten van de strategie. Dit moet gebeuren door te zorgen voor duurzaam vervoer en duurzame opslag van goederen in het stedelijk weefsel zonder de verkeersopstopping in Brussel te vergroten.

2. Handel

Handelaars zijn belangrijke spelers in de economische transitie. De toenemende bewustwording van Brusselse consumenten en ondernemers (met inbegrip van de restauranthouders) van de sociale en milieu-impact van consumptie- en productiekeuzes zal dus op een meer gerichte manier worden ondersteund. Er zullen bewustmakingsacties worden opgezet die gericht zijn op de commerciële actoren om hun transformatie en hun evolutie naar milieubeheer of duurzame en sociaal innovatieve modellen aan te moedigen want die positieve dynamiek is tevens een (economische) kans om de aantrekkelijkheid van hun producten te vergroten. Het Gewest zal alle handelaars die dat wensen begeleiden, ongeacht waar ze staan in hun ontwikkeling en transitie, met aanpassing aan de zeer uiteenlopende doelgroepen, aangezien transitie kan gaan van milieubeheer tot fundamentele veranderingen in economische modellen. Het Gewest zal consumptie in voorbeeldige handelszaken, die producten met een hoge ecologische en sociale waarde op de markt brengen, stimuleren.

3. Digitalisering

De digitale sector vertegenwoordigt 7,6% van het Brusselse bbp, terwijl hij goed is voor 1,4% van het bbp in Wallonië en 2,6% van het bbp in Vlaanderen. De sector stelt bijna 30.000 mensen tewerk in Brussel, waarvan 3.000 via 400 start-ups. Het Gewest is van plan in Brussel een excellentiepool voor informatie- en communicatietechnologieën (ICT) te ontwikkelen om de

technologieën van de toekomst ten dienste te stellen van de transitie. Het moedigt zko's/kmo's aan om te digitaliseren, ongeacht hun niveau van 'digitale maturiteit', zodat ze kunnen profiteren van economische kansen en tegelijkertijd kiezen voor oplossingen die verantwoord digitaal zijn. Het Brussels Gewest werkt ook aan de uitrol van 5G, aan een plan om de publieke glasvezelnetwerken op het grondgebied te consolideren en aan een plan om een glasvezelnetwerk uit te rollen in samenwerking met de privésector. Het Gewest ondersteunt een verantwoorde digitale aanpak, d.w.z. een digitalisering van de economie die inclusief, duurzaam, democratisch en ethisch wil zijn.

4. Internationale handel

Op internationaal niveau zal het Gewest (neo-)exporteurs beter inlichten over het belang van nieuwe economische modellen (functionaliteitseconomie, circulaire economische modellen, maatschappelijk verantwoord ondernemen) om hun internationale activiteiten succesvol te volbrengen en te bestendigen.

SECTORALE FOCUS

1. Strategie ‘Good Food’

In Brussel is de voedingssector een essentieel onderdeel in het economische landschap. 14% van het budget van Brusselse huishoudens wordt besteed aan uitgaven voor voeding (thuis en buitenshuis) en het is na huisvesting de grootste uitgavenpost. Meer dan 30% van de Brusselse handelszaken werkt met levensmiddelen (kruideniers, supermarkten, restaurants, ...). Het aantal Good Food-certificaten blijft ondanks de crisis in de horecasector toenemen: er zijn momenteel 80 Good Food-restaurants in Brussel.

De Good Food-strategie tracht ons voedselsysteem, en de hele economie die daarmee samenhangt, te herkwalificeren naar een duurzamer en veerkrachtiger model: een model voor gezonde voeding, met respect voor de mens, geherlokaliseerd en seizoensgebonden, dat opnieuw biodiversiteit genereert. Daartoe is het Gewest van plan enerzijds de Brusselse overheid als ‘matchmaker’ te plaatsen tussen een bestaand Good Food-aanbod (grotendeels in het Vlaamse en Waalse gewest) en de Brusselse vraag om op termijn een verschuiving te creëren in de markt, waarbij de Good Food-netwerken in de meerderheid zijn. Anderzijds zal het Gewest de Brusselse voedselverwerkende sector ondersteunen, met name door de toegang tot professionele infrastructuur en het Good Food-label te stimuleren, maar ook door alternatieve modellen voor voedseldistributie te ondersteunen die voor iedereen toegankelijk zijn.

2. Hulpbronnen- en Afvalbeheerplan

Het Hulpbronnen- en Afvalbeheerplan (HABP), dat in november 2018 werd goedgekeurd, dient met name om het aanbod en de productie van goederen bij de circulaire praktijk te betrekken. Het hoofdstuk van *Shifting Economy* over de toegang tot afvalstromen van secundaire materialen neemt verschillende maatregelen van het HABP over, met name de ondersteuning van economische actoren van hergebruik, de promotie van ‘bewarende’ inzameling en de stimulering van nieuwe sectoren voor remanufacturing, upcycling en recycling. De economische hefboomen van *Shifting Economy* zullen zo de middelen versterken die worden ingezet om de milieudoelstellingen van het HABP te bereiken.

3. Alliantie Renolution

Energetische renovatie vormt een zeer belangrijke bron van jobs en economische welvaart voor het Brussels Gewest. De alliantie ‘Renolution’ is een sectoraal beleid dat publieke en private actoren en verenigingen mobiliseert rond gecoördineerde acties met betrekking tot de uitdagingen van de renovatiestrategie in Brussel. Ze heeft tot doel de vraag naar energetische renovatie van gebouwen te stimuleren, de capaciteiten van de sector van de renovatie en hernieuwbare-energieproductie te versterken en de nodige vaardigheden te ontwikkelen.

Shifting Economy zal de thematische workshop ‘territoriale logistiek’ van Renolution in goede banen leiden. Deze workshop heeft tot doel de nodige maatregelen te ontwikkelen om de implementatie van een echte circulaire economie en de vermindering van overlast mogelijk te maken: bepaling van herbestemmings-/opslagruimten voor hergebruik van materialen, ontwikkeling van logistieke managementtools voor bouwprofessionals en voor openbare besluitvormers (vergunningen), ondersteuning voor de oprichting van logistieke projecten voor de bouw, overweging van de wenselijkheid om een logistiek plan te verplichten en de analyse van het gebruik van het kanaal voor de bevoorrading van de werven en voor het afvoeren van grond en puin, enz.

4. Culturele en creatieve industrie

In het Brussels Gewest zijn veel ambachtslieden en makers actief wier activiteit en productie rechtstreeks afhangen van de dynamiek die eigen is aan de culturele en creatieve industrie. Om hen te ondersteunen is het Gewest van plan om aan de specifieke behoeften van die actoren tegemoet te komen. De culturele en creatieve industrie (CCI) vertegenwoordigt nu al 3,8% van de Brusselse economie en men voorspelt een stijging in de komende jaren. Ze zet meer dan 90.000 werknemers en meer dan 10.000 freelancers (zko's, zelfstandigen en freelancers) aan het werk die 15% van de Brusselse werkenden vertegenwoordigen. 97% van de ondernemingen die actief zijn in de CCI zijn micro-ondernemingen. Het Gewest zal een nieuw financierings- en begeleidingsaanbod ontwikkelen voor de CCI. Het gaat de ontwikkeling van het Brusselse ecosysteem ook bevorderen door een 'platform voor de culturele en creatieve industrie' op te zetten. Dat zal de CCI-belanghebbenden samenbrengen: openbare instellingen, particuliere ondernemingen, ontwerpers, structuren voor hoger onderwijs en opleiding, makers, enz. Het platform zal de economische actoren in kaart brengen die in het Brussels Gewest actief zijn in de culturele en creatieve sector en een actieprogramma ontwikkelen dat bevorderlijk is voor de uitrol van de creatieve economie.

5. Good Move

Het nieuwe gewestelijk mobiliteitsplan 2020-2023 voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BHG), genaamd 'Good Move', heeft tot taak de globale beleidslijnen op het gebied van mobiliteit vast te stellen. De sectoren van het goederenvervoer en de (tussentijdse) opslag worden aangemerkt als prioritaire sectoren voor *Shifting Economy*. De strategie pleit dan ook voor alternatieven voor het wegtransport, dat een bron vormt van verkeersopstoppingen en de uitstoot van luchtverontreinigende stoffen en broeikasgassen, en voor de optimalisatie van routes voor het vervoer van inkomende en uitgaande goederen. In een sterk verstedelijkte regio als Brussel is de organisatie van de logistieke ketens van kapitaal belang voor de ontwikkeling van een circulaire economie. De ontwikkeling van gedeelde ruimtes zal dan ook een belangrijke rol spelen om de stromen en circulariteit van materialen te optimaliseren voor economische actoren op de verschillende distributieschalen.

6. Gezondheid

Op het vlak van medische zorg en onderzoek beschikt het Gewest over een hoge concentratie ziekenhuizen, waaronder universitaire ziekenhuizen. In 2019 waren in Brussel 240 bedrijven actief in biowetenschappen (biofarma, medische apparatuur en uitrusting, e-health en ondersteunende diensten). De sector van medische hulpmiddelen is het sterkst vertegenwoordigd en de e-healthsector is de snelst groeiende. In 2021 telde de cluster lifetech.brussels 250 leden (184 waarvan 84 HealthTech) en partners (bedrijven, bureaus voor technologieoverdracht, universiteiten, hogescholen, beroepsfederaties, Brusselse overheidsinstellingen, enz.). Dit bijzonder dichte ecosysteem van faculteiten (geneeskunde, bio-ingenieurswetenschappen, enz.), laboratoria, performante onderzoekscentra en incubatiestructuren is een echte bron van innovatie op het gebied van gezondheid. Het Gewest stimuleert hun onderlinge contact om synergieën aan te moedigen, nieuwe publieke of private opportuniteiten te initiëren en innovatie 'made in Brussels' in de gezondheidszorg te promoten, met name via een e-healthplatform en de begeleiding van initiatiefnemers van vernieuwende projecten.

BESLUIT

De verschillende recente crisissen, waarbij het draaide rond gezondheid, economie, energie of klimaat ... tonen ons dus dat het hoog tijd is om economisch onafhankelijker te zijn. We moeten dringend onze productie- en consumptiewijzen veranderen, met andere woorden een paradigmawissel doorvoeren. Daarvoor moeten we de economie opnieuw in haar maatschappelijke rol zien. *Shifting Economy* is een koerswijziging die die kant opgaat en die ons tegen 2050 naar een volledig koolstofvrije economie moet leiden. Het is het doel van *Shifting Economy* om ervoor te zorgen dat alle Brusselse economische sectoren betrokken worden bij die transitie. En dat alle economische instrumenten en alle overheidsinstanties van het Gewest en private actoren dus volledig mee zijn met die dynamiek. Die is het resultaat van een enorme samenwerking waarbij de hele regering betrokken was en in de aanloop ernaartoe alle Brusselse overheidsdiensten en economische actoren. Door alle economische instrumenten te heroriënteren gaan we samen vooruit in dezelfde richting. De transitie staat al op de rails en dankzij die collectieve dynamiek gaan we “samen op weg naar de economie van de toekomst”!

Meer info: <https://shiftingeconomy.brussels/nl/>

Download het volledige document voor de bronnen van de statistieken en meer details over de 224 maatregelen